

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента на дисертаційну роботу **ДІДИЧА Олега Романовича** на тему: «Розвиток державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертаційної роботи.

Забезпечення національної безпеки є одним із ключових пріоритетів кожної держави, адже стабільність, добробут громадян та збереження державності безпосередньо залежать від здатності країни протистояти зовнішнім і внутрішнім загрозам. Сучасні виклики, серед яких – воєнна безпека, кібербезпека, енергетична та інформаційна безпека, – потребують нових підходів до організації системи національної безпеки. У цьому контексті дедалі більшої актуальності набуває державно-приватне партнерство як ефективний інструмент залучення ресурсів, технологій та інновацій з приватного сектору для зміцнення національної безпеки і оборони.

У країнах із розвиненою системою національної безпеки, зокрема Великобританії, Франції, Німеччині, Литві, Ізраїлі, Нідерландах, Данії, Бельгії, Австралії та США державно-приватне партнерство давно вже стало важливим елементом державної політики в цій сфері. Йдеться не лише про спільну реалізацію інфраструктурних проєктів, а й про комплексну взаємодію між державними органами влади та приватними компаніями у сферах будівництва житла для військовослужбовців, оборонних закупівель, логістики, охорони стратегічних об'єктів, розвідки, інноваційних технологій тощо.

Для України, яка перебуває в умовах виснажливої війни та водночас прагне інтегруватися в євроатлантичні структури, реалізація проєктів державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки та оборони має надважливе значення. Співпраця держави й бізнесу сприятиме зміцненню обороноздатності, підвищенню ефективності державного управління та забезпеченню стійкості країни до сучасних викликів та загроз.

Водночас, для того, щоб зазначена співпраця була ефективною, повинні бути розроблені дієві механізми її реалізації. З огляду на це, обраний Дідичем О.Р. вектор дослідження, що висвітлює проблематику розвитку державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки, є актуальним та важливим як для сучасної практики публічного управління, так і для розвитку теоретико-методичних засад науки в цілому.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Актуальність обраної Дідичем О.Р. тематики дисертації підтверджена її виконанням в межах науково-дослідної роботи кафедри публічного врядування Національного університету «Львівська політехніка» на тему: «Наукові засади забезпечення сталого розвитку територіальних громад і територій в умовах національних викликів та повоєнного відновлення України» (номер державної реєстрації 0124U000016), в межах виконання якої дисертант обґрунтував рекомендації щодо розвитку державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки України в умовах сучасних викликів та загроз.

Структура і зміст основних положень дисертаційної роботи.

Дисертація Дідича О.Р. складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 253 сторінки, у тому числі обсяг основного тексту – 201 сторінка.

У *вступі* обґрунтовується актуальність теми роботи, формулюються мета та завдання дослідження, визначаються об'єкт, предмет та методи дослідження. Також описуються наукова новизна та практична значимість одержаних результатів. Об'єктом дисертаційного дослідження є процес реалізації державно-приватного партнерства. Предметом дослідження є теоретичні та практичні аспекти розвитку державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки України в умовах сучасних викликів та загроз.

У *першому розділі* розглянуто теоретичні основи державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки. Зокрема, розкрито поняття та сутність державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки. Досліджено генезу розвитку державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки.

Розглянуто зарубіжний досвід державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки та можливості його застосування у сучасних умовах в Україні.

Вартим уваги *другий розділ* дисертації, який присвячено аналізу особливостей державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки України. Зокрема, у даному розділі розкрито сучасний стан організаційно-правового забезпечення державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки. Проаналізовано тенденції розвитку державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки України. Наведено підходи до практичного впровадження державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки в умовах війни.

У *третьому розділі* описано напрями розвитку державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки. Зокрема, подано рекомендації щодо удосконалення організаційно-правового забезпечення державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки. Розроблено пропозиції щодо удосконалення моделей державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки на засадах інноваційного розвитку. Запропоновано шляхи залучення приватних структур до заходів із забезпечення національної безпеки держави в умовах війни.

У висновках дисертант узагальнив отримані результати роботи та надав рекомендації щодо їх впровадження у практику. Здобувачем опрацьовано достатню кількість вітчизняних та іноземних джерел за темою дослідження, що засвідчує належний рівень отриманих результатів.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій, наведених у дисертаційній роботі.

Під час розроблення положень дисертаційної роботи Дідич О.Р. застосував загальнонаукові та спеціальні методи дослідження, що дало йому змогу повною мірою довести початково встановлені гіпотези та обґрунтувати положення новизни. Зокрема, серед застосованих дисертантом методів слід виділити такі методи: аналізу та синтезу, аналогії та порівняння, узагальнення та формалізації,

системного підходу, конкретизації, інституційного аналізу, контент-аналізу, статистичного аналізу, моделювання, прогнозування тощо.

Теоретичною та методологічною основою виконаного дослідження є законодавчі та нормативні акти України, наукові праці вітчизняних та іноземних авторів, матеріали державної та регіональної статистичної звітності, Інтернет-ресурси тощо.

Сформульовані дисертантом авторські наукові положення та висновки обґрунтовані достатньою кількістю проведених досліджень та підтверджуються отриманими результатами й адекватними висновками.

Слід відзначити виступи Дідича О.Р. на шести міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях в Україні та за її межами, що підтверджено опублікованими матеріалами за тезами доповідей.

Положення, висновки та рекомендації дисертанта обґрунтовані на належному методичному рівні, є достовірними та характеризуються високим ступенем наукової новизни. Означене засвідчує перспективи використання дисертації Дідича О.Р. у науковій та практичній царині публічного управління.

Новизна основних наукових положень, проведених наукових досліджень та одержаних результатів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у розробленні теоретичних положень та обґрунтуванні рекомендацій щодо розвитку державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки України в умовах сучасних викликів та загроз.

Серед елементів наукової новизни дисертації Дідича О.Р. варто виокремити те, що автором *вперше*: розроблено тривимірну модель залученості ключових суб'єктів державно-приватного партнерства (держави, приватного бізнесу та громадянського суспільства) до прийняття управлінських рішень у сфері національної безпеки.

Важливими для розвитку сучасної науки публічного управління є *удосконалення*: напрямів нормативно-правового забезпечення ДПП у сфері національної безпеки шляхом обґрунтування необхідності розробки проєкту

Закону України «Про державно-приватне партнерство у сфері національної безпеки»; інституційного забезпечення ДПП у сфері національної безпеки шляхом створення спеціалізованого агентства, відповідального за координацію, методологічну підтримку та контроль проєктів ДПП у цій сфері; а також моделі ДПП у сфері національної безпеки, яка системно аналізує взаємодію між державою, приватним бізнесом та громадянським суспільством одночасно у трьох вимірах і підкреслює циклічний характер такої взаємодії.

Разом із тим, в дисертації Дідича О.Р. *отримали подальший розвиток*: систематизація наукових підходів до визначення змісту поняття «державно-приватне партнерство»; дослідження генези формування ДПП у сфері національної безпеки, що дає можливість прослідкувати еволюцію цієї взаємодії від її витоків і до сьогодні; підходи до систематизації життєвого циклу озброєння та військової техніки з позиції PESTLE-аналізу; методичні підходи до управління проєктами ДПП у сфері національної безпеки, шляхом проведення SWOT аналізу створення типових проєктів для забезпечення своєчасної відповіді на сучасні й майбутні виклики національній безпеці.

Положення наукової новизни сформульовані належним чином, характеризуються високим ступенем обґрунтованості та свідчать про значний рівень наукового пізнання автора.

Теоретична цінність одержаних результатів дослідження.

Серед розроблених Дідичем О.Р. положень наукової новизни, які характеризуються теоретичною значущістю, слід відзначити: тривимірну модель залученості ключових суб'єктів державно-приватного партнерства (держави, приватного бізнесу та громадянського суспільства) до прийняття управлінських рішень у сфері національної безпеки; а також модель ДПП у сфері національної безпеки, що системно аналізує взаємодію всіх суб'єктів одночасно у трьох вимірах і підкреслює циклічний характер такої взаємодії.

Здобутки Дідича О.Р. у сфері теорії публічного управління були використані у навчальному процесі Національного університету «Львівська політехніка». Результати дисертаційної роботи характеризуються високим

рівнем теоретичної цінності та належним ступенем їхнього застосування у межах науки публічного управління.

Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення результатів виконаної роботи полягає у наданні органам державної влади обґрунтованих рекомендацій до формування та реалізації державної політики у сфері національної безпеки з використанням механізмів ДПП, що дозволить оптимізувати чинне законодавство та удосконалити інституційне забезпечення такого партнерства, створюючи сприятливі умови для залучення приватного бізнесу та громадянського суспільства до вирішення завдань національної безпеки.

Зокрема, сформовані в дисертації основні положення і рекомендації, схвалені та використовуються у практичній діяльності: Міністерства цифрової трансформації (довідка від 10.06.2025); навчальному процесі Національної академії сухопутних військ ім. Гетьмана Петра Сагайдачного (довідка від 10.02.2025) та Національного університету «Львівська політехніка» (довідка від 09.06.2025).

Разом із тим, практична значущість отриманих дисертанткою результатів підтверджена їх використанням при виконанні науково-дослідних робіт кафедри публічного врядування Національного університету «Львівська політехніка». Практична цінність отриманих результатів полягає в тому, що вони можуть бути застосовані як державними органами влади, так і органами місцевого самоврядування.

Повнота викладу основних положень дисертації в опублікованих наукових працях.

Опубліковані Дідичем О.Р. праці повністю висвітлюють представлені у дисертації положення наукової новизни. Загалом, за темою дисертації опубліковано 14 робіт, серед яких: 5 статей у наукових фахових виданнях України; 3 статті – у періодичних наукових виданнях інших держав, які індексується у наукометричних базах SCOPUS та Web of Science; та 6 тез доповідей на міжнародних та українських науково-практичних конференціях.

З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у дисертації використано лише результати, які були отримані дисертанткою особисто. Кількість публікацій, їхній обсяг та якість відповідають вимогам п.11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 06.03.2019р. № 167.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації.

Дисертація Дідича О.Р. справляє позитивне враження, має важливе науково-практичне значення. Проте, окремі авторські позиції спонукають до дискусії та є темою для обговорення у межах публічного захисту даної роботи:

1. Загалом, позитивно оцінюючи зміст п. 1.1, де автор подає розлоге трактування терміну «державно-приватне партнерство», зазначимо, що для визначення взаємодії публічного та приватного секторів і позначення державно-приватного партнерства у світовій практиці використовуються ще і інші терміни. Зокрема, у США, Канаді й Австралії використовується термін «публічно-приватне партнерство» (Public Private Partnership). У Великобританії застосовується поняття «приватна фінансова ініціатива» (Private Finance Initiative, PFI). У Франції вживають термін «контракт про державно-приватне партнерство» тощо. Тому, у роботі варто було, крім поняття «державно-приватного партнерства», навести також визначення терміну «публічно-приватне партнерство».

2. У п. 1.3 описаний іноземний досвід державно-приватного партнерства в сфері національної безпеки та оборони. Позитивно оцінюючи наведений матеріал, зазначимо, що автор акцентує увагу на досвіді США, Німеччини, Польщі, Великобританії щодо впровадження проєктів кібербезпеки. Доцільно також було б описати приклади успішних практик співпраці держави та бізнесу і в інших країнах, таких як: Австралія, Бельгія, Данія, Ізраїль, Литва, Нідерланди, Туреччина, Франція тощо. Зокрема, варто було б згадати про проєкти стратегічного морського перевезення, що передбачають використання суден подвійного призначення у Великобританії; проєкти будівництва військових казарм та забезпечення житлом військовослужбовців у Франції та Австралії;

програми закупівлі військових вертольотів за участі приватних партнерів, проекти створення навчальних центрів, обладнаних авіаційними симуляторами, у Німеччині, в яких приватні партнери надаватимуть навчальні послуги тощо.

3. У п. 2.1 автором проведений глибокий аналіз інституційного забезпечення реалізації державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки. Загалом, позитивно оцінюючи наведений матеріал, зазначимо, що автору доцільним було б також подати інформацію про діяльність Міністерства економіки України, яке є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері державно-приватного партнерства.

4. У п. 3.1. наведені пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового забезпечення державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки шляхом обґрунтування необхідності розробки нового проекту Закону України «Про державно-приватне партнерство у сфері національної безпеки». Загалом, погоджуємося із пропозиціями автора, однак, зазначимо, що при цьому варто було б ініціювати також внесення змін до існуючого законодавства, зокрема, Статті 4 Закону України «Про державно-приватне партнерство» від 1 липня 2010 року № 2404-VI, де йдеться про сфери застосування державно-приватного партнерства.

5. У п. 3.1 автор розмежовує інституціональне та інституційне забезпечення державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки, вказуючи на те, що інституційне забезпечення є частиною інституціонального. Втім, на нашу думку, подібне розмежування є недоцільним, оскільки обидва терміни «інституційний» і «інституціональний» перекладаються англійською як: «institutional», який стосується як «інститутів» так «інституцій». У зв'язку з цим, для лаконічності доцільним було б використання лише терміну «інституційне забезпечення», як найбільш уживаному у вітчизняній науці.

Наведені дискусійні положення та зауваження не применшують цінності результатів дисертаційної роботи, не впливають на зміст дисертації, мають характер наукової дискусії і не знижують високу оцінку дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Дисертація Дідича Олега Романовича на тему: «Розвиток державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки» є завершеною науковою працею та має теоретичне і практичне значення. У дисертації розв'язано науково-практичне завдання, що полягає в теоретичному обґрунтуванні та розробці науково-практичних рекомендацій щодо розвитку державно-приватного партнерства у сфері національної безпеки України в умовах сучасних викликів та загроз.

Дисертація відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», вимогам освітньо-наукової програми, яку успішно завершив здобувач, вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор – Дідич Олег Романович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Рецензент:

доктор наук з державного
управління, професор,
професор кафедри публічного
врядування НН ІАДУ
Національного університету
«Львівська політехніка»

Ольга ФЕДОРЧАК

Підпис доктора наук з державного управління Федорчак О.В. засвідчую

Вчений секретар
Національного університету
«Львівська політехніка»

к.т.н., доцент

Роман БРИЛИНСЬКИЙ